

Vergaderjaar 1991–1992

**22 352**

## **Wijziging van de inkomstenbelasting en loonbelasting in het kader van het werkgelegenheids- en inkomensbeleid 1992**

**Nr. 10**

### **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal

's-Gravenhage, 11 maart 1992

Hierbij bied ik u een notitie aan over de arbeidskostenforfaits in België, Duitsland, Frankrijk en Engeland.

Bij de schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel wijziging van de *loonbelasting en de inkomstenbelasting in het kader van het werkgelegenheids- en inkomensbeleid 1992* (Tweede Kamer, 1991–1992, 22 352, nr. 5) heb ik, op verzoek van uw Kamer, een overzicht gegeven van **de arbeidskostenforfaits in de ons omringende landen**. Naar aanleiding van dit overzicht vroeg de heer Schutte tijdens de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel naar de reden achter de hoogte van de buitenlandse forfaits. Ik heb toen toegezegd hier onderzoek naar te doen.

Bijgevoegde notitie dient ter voldoening aan deze toezegging.

De Staatssecretaris van Financiën,  
M. J. J. van Amelsvoort

# DE ARBEIDSKOSTENFORFAITS IN BELGIË, DUITSLAND, FRANKRIJK EN ENGELAND

## 1 Inleiding

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de arbeidskostenforfaits in België, Duitsland, Frankrijk en Engeland. Per land wordt eerst aangegeven hoe het huidige forfait is vormgegeven en hoe hoog het is. Vervolgens wordt – waar mogelijk – inzicht gegeven in de achtergronden van de forfaits. Tenslotte worden de regelingen globaal vergeleken met de Nederlandse regeling.

## 2 België

### 2.1 Beschrijving van de wettelijke regeling

#### 2.1.1 Algemeen

Aftrekbare kosten zijn in beginsel die kosten die een werknemer of een beoefenaar van een vrij beroep maakt tijdens het belastbare tijdperk om belastbare inkomsten te verkrijgen of te behouden. De belastingplichtige moet de kosten bewijzen. De uitgaven moeten rechtstreeks verband houden met de uitoefening van het beroep en mogen de beroepsbehoeften niet op onredelijke wijze overtreffen. Deze aftrekbare kosten zijn in beginsel niet aan een beperking onderworpen. Hierop zijn echter enkele uitzonderingen. Deze worden hierna geschetst.

#### 2.1.2 Forfait

Voor werknemers en vrije beroepsbeoefenaars bestaat een forfaitaire kostenaf trek. Deze aftrek wordt bepaald aan de hand van de navolgende tabel.

De forfaitaire aftrek wordt afgeleid van het salaris minus de premies voor sociale verzekeringen (pensioen, ziektekosten, werkloosheid).

| salaris in Bfrs   |                             | aftrek |
|-------------------|-----------------------------|--------|
| 0 – 160 000       | (0 – ca f 8 750)            | 20%    |
| 160 000 – 320 000 | (ca f 8 750 – ca f 17 500)  | 10%    |
| 320 000 – 533 000 | (ca f 17 500 – ca f 29 000) | 5%     |
| 533 000 en meer   | (ca f 29 000 en meer)       | 3%     |

De maximale aftrek bedraagt Bfrs 107 000 (ca f 5 850). Dit wordt bereikt bij een salaris van Bfrs 2 mln (ca f 109 000).

Voor bestuurders geldt een vast percentage van 5, met een maximum van Bfrs 107 000 (ca f 5 850) (cijfers 1991).

#### 2.1.3 Woon/werkverkeer

Het bovengenoemde algemene forfait wordt verhoogd met een reiskostenforfait ter zake van het woon/werkverkeer voor loontrekkenden die meer dan 75 km van hun woonplaats zijn tewerkgesteld.

#### Afstand in km (enkele afstand) forfait in Bfrs

|             |       |            |
|-------------|-------|------------|
| 75 – 100    | 1 000 | (ca f 55)  |
| 101 – 125   | 2 000 | (ca f 110) |
| 126 – 150   | 4 000 | (ca f 220) |
| 150 en meer | 6 000 | (ca f 330) |

#### 2.1.4 Werkelijke kosten

Indien de kosten de hoogte van het forfait te boven gaan, kunnen de werkelijke kosten in aftrek worden gebracht. De kosten moeten zijn gemaakt om belastbare inkomsten te verkrijgen of te behouden. Niet aftrekbaar zijn uitgaven van persoonlijke aard, geldboetes en straffen, en uitgaven voorzover zij op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen (gedoeld wordt op buitensporige kosten). Vanaf 1 januari 1989 zijn ook kledingkosten, te denken valt aan stads-, avond-, ceremonie-, reis- of vrijetijdskleding, van aftrek uitgesloten (zie ook hierna).

Aftrekbaar zijn onder andere:

- Reiskosten

Kosten van het openbaar vervoer zijn geheel aftrekbaar in tegenstelling tot autokosten, waarvan de aftrek is beperkt tot 75% van de totale kosten gemaakt in verband met het beroep. De beperking van aftrek tot 75% geldt echter niet voor brandstofkosten, financieringslasten en de (afschrijving op de) kosten van aanschaf en installatie van een mobilfoon.

- Specifieke beroepskleding

Hiervan is sprake indien het dragen ervan is voorgeschreven of als het dragen van de bijzondere aan de beroepswerkzaamheid aangepaste kledij tenminste gebruikelijk is, steeds met uitsluiting van kledij gebruikelijk in het privéleven (zie hiervoor). Specifieke beroepskleding zoals bijvoorbeeld de lange japon van uitvoerende artiesten, de sportuitrusting van een sportleraar, de kleding van een hostess en de poolkleding voor daartoe in aanmerking komende beroepsgroepen is volledig aftrekbaar.

- Relatiegeschenken

De aftrek hiervan is met ingang van 1989 beperkt tot 50%. Er bestaat een afbakeningsprobleem met reclamekosten, waarvoor geen beperking geldt. Criteria voor reclamekosten zijn ondermeer: het opvallend/blijvend dragen van een opdruk met de bedrijfsnaam en de geringe waarde voor de ontvanger.

- Restaurantkosten

Zijn slechts voor de helft aftrekbaar.

Hierop bestaan enkele uitzonderingen onder meer voor restaurantkosten gemaakt door vertegenwoordigers in de voedselbranche en restaurantkosten samenhangend met het gebruiksrecht van bepaalde zitplaatsen in voetbalstadions. Deze zijn volledig aftrekbaar. Zo ook **bijkomende** restaurantkosten bij seminars e.d.

- Kosten van onthaal van zakenrelaties

Te denken valt aan verblijfs-, overnachtings- en entertainmentkosten. Deze zijn voor 50% aftrekbaar.

Deze beperking geldt niet voor dergelijke kosten gemaakt in verband met onthaal van buitenlandse relaties of tijdens een buitenlandse zakereis.

- Congreskosten

De kosten gemaakt voor het bijwonen van wetenschappelijke congressen zijn aftrekbaar indien deze rechtstreeks en noodzakelijk gedaan worden om inkomsten te verkrijgen of te behouden.

- Representatiekosten

Zijn voor 50% aftrekbaar.

#### 2.2 De achtergronden van de wettelijke regeling

Tot 1962 bestond in België een arbeidskostenforfait van 25%. Bij de hervorming van de inkomstenbelasting in 1962 is dit percentage vervangen door een degressief forfait dat is opgebouwd uit vier schijven met, naarmate het inkomen hoger wordt, lagere percentages. De totale

af trek volgens het forfait is aan een maximum gebonden.

Deze regeling geldt ook thans nog, in die voege dat de percentages en het maximum in 1988 zijn verlaagd. De aanleiding voor deze verlaging was de hervormingswet van 1988, waarin de aftrekbaarheid van bepaalde beroepskosten werd geschrapt.

Over de achtergronden van de vier percentages en de schijfgrenzen werd bij een globaal onderzoek in de parlementaire stukken uit 1962 geen informatie gevonden.

De forfaitaire regeling wordt door het grootste deel van de werknemers toegepast. Slechts 6 à 7 procent van de loontrekkenden in België trekt de (hogere) werkelijke kosten af.

De grenzen van de schijven en het maximaal aftrekbare bedrag zijn geïndexeerd voor inflatie.

### **3 Duitsland**

#### *3.1 Beschrijving van de wettelijke regeling*

##### **3.1.1 Algemeen**

Verwervingskosten zijn in beginsel de kosten tot inning, verwerving en behoud van de inkomsten. Het zijn die uitgaven die door het beroep opgeroepen worden. Er moet sprake zijn van een objectieve samenhang met de beroepsuitoefening en de uitgaven moeten, naar het subjectieve oordeel van de belastingplichtige, van nut kunnen zijn voor de beroepsuitoefening.

##### **3.1.2 Het forfait**

Vanaf 1990 bestaat er een forfaitaire aftrek van DM 2 000 (ca f 2 250). Indien een belastingplichtige hogere kosten gemaakt heeft dient hij de werkelijke kosten aan te tonen dan wel aannemelijk te maken. Voor een aantal beroepsgroepen bestaan speciale forfaits.

##### **3.1.3 In de wet genoemde verwervingskosten**

Het betreft:

###### **a. Reiskosten woning-werk.**

Uitgegaan moet worden van de kortste en/of meest gebruikelijke route. Aftrekbaar is een forfaitair bedrag per kilometer voor de afstand woning – werk. Bij gebruik van een personenauto is dat DM 0,50 (ca f 0,56) en bij gebruik van motor of scooter DM 0,22 (ca f 0,25) per kilometer. Bij gebruik van bromfiets of fiets zijn de werkelijke kosten aftrekbaar. Indien deze niet aangetoond worden geldt een aftrek voor bromfietsen van DM 0,22 (ca f 0,25) en voor fietsen DM 0,12 (ca f 0,13). Indien tweemaal per dag op en neer naar de arbeidsplaats gereden wordt dient de werkonderbreking minimaal 4 uur te zijn om voor aftrek van de extra rit in aanmerking te komen.

De werkelijke kosten zijn aftrekbaar indien:

- buiten de normale werktijd nogmaals naar het werk gereden wordt (bijvoorbeeld in het weekend),
- sprake is van invaliditeit,
- de belastingplichtige steeds wisselende arbeidsplaatsen heeft,
- gebruik gemaakt wordt van openbaar vervoer (incl. taxi).

Vergoedingen die de werkgever verstrekt dienen in mindering gebracht te worden op het in aftrek te brengen bedrag.

###### **b. Extra-kosten als gevolg van een dubbele huishouding.**

Een dubbele huishouding ontstaat indien een belastingplichtige in een andere plaats dan die waar het middelpunt van zijn levensbelangen ligt, werkt en woont. De aftrek bedraagt voor de eerste 14 dagen DM 46 (ca f 52) per dag en daarna DM 16 (ca f 18) per dag. Voor aftrek van reiskosten voor familiebezoek komt slechts één rit per week in

aanmerking. Voor bepaling van de kilometerprijs is de forfaitaire regeling van toepassing.

c. Bijdragen voor vakbonden of beroepsverenigingen.

d. Rente en kosten van schulden aangegaan ter financiering van verwervingskosten.

e. Kosten voor bij de beroepsuitoefening gebruikte zaken (m.u.v. vervoer, zie hiervoor onder a). Hieronder vallen alle kosten voor voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de beroepsuitoefening. Kosten boven de DM 800 (ca f 900) per stuk dienen afgeschreven te worden naar gebruiksduur.

Daarnaast is aftrek mogelijk voor extra slijtage.

Enkele voorbeelden:

- Vakliteratuur en vaktijdschriften;
  - Studeerkamer, deze moet nagenoeg uitsluitend voor zakelijke doeleinden gebruikt worden. De verhouding van de oppervlakte tot de totale oppervlakte van de woning is bepalend voor de mate van aftrek;
  - Kosten van beroepskleding, het moet kleding betreffen die naar haar aard objectief nagenoeg uitsluitend voor zakelijk gebruik geschikt is of specifiek is voor het beroep;
  - Ziektekosten veroorzaakt door de beroepsuitoefening;
  - Steekpenningen (de naam van de ontvanger moet bekend gemaakt worden);
  - Sollicitatiekosten;
  - Representatiekosten die geen privé-elementen bevatten;
  - Kosten van strafvervolgning maar slechts indien de overtreding alleen uit de beroepsmatige werkzaamheden te verklaren is;
  - Zakelijke telefoonkosten (incl. aansluitingskosten);
  - Studiekosten, het moet studie betreffen die erop gericht is om de vakkennis van het uitgeoefende beroep op peil te houden en/of te vergroten;
  - Kosten van dienstreizen, hiervoor bestaat een uitgebreide regeling met forfaitaire bedragen;
  - Belastingadvieskosten die betrekking hebben op loon uit dienstbetrekking (zie ook onder Sonderausgaben);
  - Studiereizen, deze kosten zijn slechts aftrekbaar indien het een studieprogramma van een organisatie betreft en een privé-element nagenoeg geheel is uitgesloten. Bij buitenlandse reizen wordt voorts bekeken of niet hetzelfde resultaat geboekt had kunnen worden met een binnenlandse reis;
  - Verhuiskosten, er moet sprake zijn van een zakelijke oorzaak voor de verhuizing. Aftrekbaar zijn de kosten tot maximaal de bedragen die een ambtenaar op grond van de rijksvergoedingregeling vergoed kan krijgen.
- f. Extra kosten voor voeding, deze kosten zijn geforfaiteerd en aan bepaalde eisen gebonden. De belastingplichtige moet bijvoorbeeld langer dan 12 uur van huis zijn voor zijn werk.

Speciale forfaits voor bepaalde beroepsgroepen (in plaats van het algemene forfait van DM 2 000) (ca f 2 250):

- artiesten, 20% van het salaris met een maximum van DM 265 (ca f 300) per maand;
- toneelkunstenaars, voor solisten 25% van het salaris, maximaal DM 265 (ca f 300) per maand en voor kunstenaars in groepsverband 20% met een max. van DM 365 (ca f 410) per persoon;
- muzikanten, forfaitaire bedragen voor bepaalde kostensoorten;
- journalisten, 15% van het salaris, maximaal DM 250 (ca f 280) per maand.

### 3.2 De achtergronden van de wettelijke regeling

Het huidige arbeidskostenforfait in Duitsland bestaat sinds 1990.

Voor 1990 bestond er een systeem met verschillende forfaitaire bedragen. Er bestond een algemene aftrek voor verwervingskosten van DM 564 (ca f 635). Werknemers konden daarnaast een algemeen bedrag van DM 480 (ca f 540) aftrekken (het Arbeitnehmerpauschalbetrag) en een bedrag van DM 600 (ca f 675) (het Weinachtsfreibetrag).

Met dit laatste bedrag moest worden voorkomen dat extra uitkeringen met Kerst (gratificaties e . d.) volledig tegen het (hoge) marginale tarief werden belast.

Met ingang van 1990 werd voorgesteld om deze drie bedragen te vervangen door een algemeen arbeidskostenforfait voor werknemers van DM 2.000 (ca f 2 250).

Heftige discussies in het parlement waren het gevolg.

Enerzijds zouden mensen met weinig beroepskosten er fors op vooruit gaan. Anderzijds zouden mensen met hoge kosten voor woon-werkverkeer er op achteruit gaan, omdat voor hen het forfaitaire bedrag geheel of bijna geheel 'gevuld' zou worden met autokosten en vervolgens alle andere kosten moesten worden aangetoond. Het forfaitaire bedrag van DM 2 000 is uiteindelijk bij wijze van compromis geaccepteerd, nadat de regering had aangetoond dat het grootste deel van de werknemers ongeveer DM 2 000 aan beroepskosten uitgaf.

De regering beoogde met het forfait de werkdruk van de belastingdienst te verminderen. Over het percentage van de Duitse werknemers dat geen gebruik maakt van het forfait, maar de werkelijke kosten aftrekt, zijn geen gegevens beschikbaar. De thans beschikbare statistische gegevens dateren van voor 1990, dus van voor de invoering van het huidige forfait.

Het forfait is een vast bedrag van DM 2 000, en is niet afhankelijk van het inkomen. In feite zijn daardoor de eerste DM 2 000 aan arbeidsinkomsten vrijgesteld.

Het Duitse belastingrecht kent geen automatische indexering van bedragen voor inflatie. Het bedrag van DM 2 000 wordt dan ook niet jaarlijks aangepast. De Duitse wetgever stelt het bedrag alleen bij «als dat nodig is».

Ook indien door wetswijzigingen de aftrekbaarheid van bepaalde beroepskosten vervalst, wordt het bedrag niet aangepast.

## 4 Frankrijk

### 4.1 Beschrijving van de wettelijke regeling

#### 4.1.1 Algemeen

Van het inkomen kunnen worden afgetrokken:

- premies op grond van de sociale verzekeringswetgeving;
- premies betaald voor het basis ouderdomspensioen en het aanvullende ouderdomspensioen en premies voor regelingen die gedekt worden door het begrip «*prévoyance*». Daaronder valt de verzekering van een uitkering bij overlijden, arbeidsongeschiktheid, bij ziekte, zwangerschap, etc. voor zover het totaal van deze premies (werkgevers – en werknemersdeel) 19% van Ffrs 199 181 (ca f 66 000) niet te boven gaat en de premies arbeidsongeschiktheidsverzekering Ffrs 31 450 (ca f 10 425) niet te boven gaan (cijfers voor 1990).

#### 4.1.2 Het forfait

Vervolgens komt een forfaitaire kostenaf trek van 10% in mindering op het loon nadat daarop de bovengenoemde premies in aftrek zijn gebracht. De maximum aftrek voor looninkomen bedraagt Ffrs 66 950 (ca f 22 200) met een minimum van Ffrs 2 000 (ca f 660) (maar niet meer dan het bedrag van de inkomsten). Voor pensioeninkomen geldt eveneens een percentage van 10 maar dan per gezinseenheid. Het maximum is dan Ffrs 28 400 (ca f 9 400) en het minimum Ffrs 1800 (ca f 600) (cijfers 1991). Het forfait geldt ook volledig indien slechts een deel van het jaar is gewerkt.

Op het resterende inkomen wordt een additionele forfaitaire aftrek toegepast die, afhankelijk van de beroepsgroep, varieert tussen de 5% en 40%. Deze aftrek bedraagt maximaal Ffrs 50 000 (ca f 16 600).

Tenslotte geldt een extra aftrek van 20% voor de eerste Ffrs 607 000 (ca f 201 000) aan inkomsten uit arbeid. Dit percentage wordt verminderd voor degenen die een belang van meer dan 35% hebben in de vennootschap waarbij zij in dienst zijn tot een aftrek van 20% over de eerste Ffrs 426 400 (ca f 141 300) en 10% over het meerdere tot Ffrs 607 000 (ca f 201 000) (cijfers van 1991).

#### 4.1.3 Aftrek van werkelijke kosten

Men kan ook kiezen voor aftrek van de werkelijke kosten. Deze keuze moet voor het gehele arbeidsinkomen worden gemaakt: een keuze per dienstbetrekking is niet mogelijk. Indien men kiest voor aftrek van de werkelijke kosten, dan dient men het verband met de dienstbetrekking alsmede de noodzakelijkheid van de kosten aan te tonen.

De volgende kosten zijn aftrekbaar:

- de kosten van woon-werk verkeer zijn in beginsel integraal aftrekbaar, mits zij niet abnormaal hoog zijn. Volgens de heersende rechtsleer is een afstand van niet meer dan 30 km «normaal». Woont men verder van zijn werk dan dient van geval tot geval beoordeeld te worden of een dergelijke afstand gezien de omstandigheden (waarbij ook persoonlijke omstandigheden een rol spelen) redelijk is. Voorbeelden van persoonlijke omstandigheden zijn: gezondheidstoestand (ook van de naaste familieleden), de plaats waar de kinderen naar school gaan, de plaats waar de echtgenote werkt etc. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het soort van vervoermiddel, mits het gebruik niet in strijd is met de elementaire logica. Bijv.: de kosten van het gebruik van de duurdere privé-auto zijn aftrekbaar wanneer er geen of slecht openbaar vervoer is, waardoor de reistijd aanzienlijk verlengd wordt. Samenvattend kan worden gezegd dat de reiskostenaf trek **doorgaans** gebaseerd wordt op de tarieven van het openbaar vervoer, maar dat afwijkingen mogelijk zijn.

- additionele maaltijdkosten, veroorzaakt doordat men buiten het bedrijf werk moet verrichten;
- dubbele woonlasten voorzover die door de dienstbetrekking worden opgeroepen;
- studiekosten ter verbetering van de uitoefening van de dienstbetrekking of van de positie op de arbeidsmarkt;
- verhuiskosten i.v.m. een nieuwe dienstbetrekking;
- bijdragen aan vakorganisaties;
- representatiekosten van vertegenwoordigers, voor deze kostencategorie bestaat een forfait. Dit bedraagt 2% van de ontvangen commissie met een maximum van Ffrs 3 500;
- aanvullende aftrek voor bepaalde groepen werknemers.

Niet aftrekbaar zijn bij voorbeeld geldboetes.

## 4.2 De achtergronden van de wettelijke regeling

De 10%-aftrek dateert van vóór de Tweede Wereldoorlog. Destijds werden de aftrek en het percentage gerechtvaardigd door het feit dat er nog geen vergoedingen voor kosten werden verstrekt. Ook wilde men door invoering van een forfait de werkdruk van de belastingdienst verminderen en gerechtelijke procedures voorkomen. Daarnaast speelden inkomenspolitieke overwegingen een rol. Men wilde de belastingdruk verminderen en voorkomen dat een te groot verschil in aftrek zou ontstaan tussen werknemers en ondernemers/ vrije beroepsbeoefenaars, die immers ook hun kosten mochten aftrekken. De 10%-aftrek wordt niet als uitzonderlijk hoog ervaren en heeft niet ter discussie gestaan.

De additionele aftrek dateert eveneens van voor de Tweede Wereldoorlog. Deze aftrek werd destijds gerechtvaardigd, maar wordt thans als te hoog ervaren.

Het Franse Ministerie van Financiën heeft pogingen gedaan om de aftrek af te schaffen of te wijzigen, maar dit is niet gelukt.

Niet-actieven hebben wel recht op het 10%-forfait, maar niet op de additionele aftrek. De 10%-aftrek wordt gezien als een bonus, die voorkomt dat gepensioneerden er plotseling te sterk in inkomen op achteruit gaan.

De aftrek voor reiskosten is inbegrepen in de forfaitaire aftrek van 10%.

Het minimumbedrag en het maximumbedrag van het forfait worden jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie.

Circa 1 miljoen belastingplichtigen maken – ondanks de relatief hoge forfaitaire bedragen – geen gebruik van het forfait en trekken de werkelijke kosten af.

## 5 Engeland

### 5.1 Beschrijving van de wettelijke regeling

#### 5.1.1 Algemeen

Aftrekbaar zijn die kosten die geheel, uitsluitend en noodzakelijkerwijs zijn gemaakt bij het uitoefenen van de dienstbetrekking. De regels voor aftrekbaarheid zijn restrictiever dan die in de sfeer van de winst uit onderneming of de inkomsten uit vrij beroep.

#### 5.1.2 Het forfait

Er bestaat geen algemeen arbeidskostenforfait. Wel zijn tussen de belastingdienst en de vakbonden afspraken gemaakt over kosten die geacht worden te zijn gemaakt voor aanschaf en onderhoud van gereedschap, werkkleding e.d. De aftrek verschilt per beroepsgroep en bedraagt gemiddeld £ 90 (ca f 290) per jaar. Eventuele hogere kosten dienen te worden aangetoond.

#### 5.1.3 Aftrek van werkelijke kosten

De mogelijkheid om kosten af te trekken is zeer beperkt. Niet aftrekbaar zijn bij voorbeeld kosten van woon-werkverkeer, kosten van een studeerkamer, boetes, congreskosten, representatiekosten, kosten van eten en drinken, enz. Wel aftrekbaar zijn noodzakelijke reiskosten andere dan voor woning-werk (de werkelijke kosten zijn dan aftrekbaar), bijdragen aan in de wet opgesomde beroepsorganisaties, rente die betrekking heeft op de aanschaf van beroepsuitrusting en giften aan liefdadige instellingen tot een bedrag van £ 480 (ca f 1 560) per jaar indien zij direct (door de werkgever) op het salaris worden ingehouden.

Voorts is er een buitenwettelijke aftrekregeling voor kosten van externe

beroepstraining die door de werknemer zelf worden gedragen. Aftrekbaar zijn het cursusgeld, de kosten van essentiële boeken en, indien de werknemer tijdelijk afwezig is van zijn normale werkplaats (en van zijn woonplaats), de additionele kosten van levensonderhoud en/of de dagelijkse reiskosten die de kosten van het normale woon-werk-verkeer overtreffen.

De aftrek geldt onder de volgende voorwaarden:

- de werknemer blijft zijn normale salaris ontvangen tijdens de trainingscursus;
- het volgen van de training wordt vereist of aangemoedigd door de werkgever en is gericht op het beter functioneren in de desbetreffende dienstbetrekking;
- het betreft een full-time training gedurende vier of meer achtereenvolgende weken welke plaats vindt in het Verenigd Koninkrijk.

## 5.2 *De achtergronden van de wettelijke regeling*

Gezien het feit dat een algemeen arbeidskostenforfait in Engeland ontbreekt, kan geen onderzoek worden gedaan naar de achtergronden daarvan. Waar per beroepsgroep een arbeidskostenforfait wordt vastgesteld ligt het voor de hand dat het vastgestelde bedrag de werkelijke kosten redelijk benadert.

## **6 Vergelijking van de buitenlandse arbeidskostenforfaits met de Nederlandse regeling**

De aanleiding tot dit onderzoek was de parlementaire discussie naar aanleiding van de verhoging van het Nederlandse arbeidskostenforfait. In deze discussie werd de wens geuit het Nederlandse forfait te vergelijken met de forfaits in de ons omringende landen.

Nu hiervoor de vorm en de achtergronden van de buitenlandse regelingen zijn weergegeven, rijst de vraag in hoeverre deze regelingen met ons forfait zijn te vergelijken. De vergelijking wordt toegespitst op de definitie van aftrekbare arbeidskosten (welke kosten zijn aftrekbaar) en op de vormgeving van het forfait en de hoogte daarvan.

### 6.1 *Definitie aftrekbare arbeidskosten*

De algemene, abstracte definities van aftrekbare kosten zijn in de onderzochte landen zeer vergelijkbaar.

De kosten moeten verband houden met de dienstbetrekking en strekken ter verkrijging en behoud van de inkomsten.

Bij de invulling van dit algemene begrip treden echter verschillen op. Het belangrijkste onderscheid wordt gevormd door de reiskosten woon-werkverkeer. In Engeland zijn deze in het geheel niet aftrekbaar, terwijl ze in Frankrijk volledig aftrekbaar zijn. Duitsland, België en Nederland hanteren een forfaitaire regeling, waarbij opvalt dat Nederland een «afgetopt» reiskostenforfait kent, terwijl België pas aftrek toekent bij afstanden groter dan 75 kilometer.

Representatiekosten zijn in Duitsland volledig aftrekbaar; in Frankrijk geldt een forfait voor vertegenwoordigers; België kent een beperkte aftrek van 50% en in Nederland zijn representatiekosten in het geheel niet aftrekbaar.

Studiekosten zijn in Nederland tot een bepaald bedrag aftrekbaar als het gaat om het op peil houden of uitbreiden van vakkennis. Daarnaast zijn de kosten van een opleiding of studie voor een beroep aftrekbaar als buitengewone lasten. In Frankrijk behoort deze laatste categorie daarentegen ook tot de aftrekbare arbeidskosten.

Geldboetes zijn alleen in Duitsland aftrekbaar.

In België is de aankoop van aandelen in het bedrijf van de werkgever tot een bepaald bedrag aftrekbaar als arbeidskosten.

## 6.2 *Vormgeving en hoogte forfait*

In België bedraagt het arbeidskostenforfait maximaal Bfrs 107 000 (ca f 5 850). Het uiteindelijke bedrag wordt bepaald volgens een schijven-tarief met aflopende percentages. Bij reisafstanden voor woon-werk-verkeer van meer dan 75 kilometer geldt een extra forfaitaire aftrek. De forfaitaire aftrek wordt afgeleid uit het salaris minus de sociale bijdragen.

In Duitsland wordt een vast, nominaal bedrag van DM 2 000 (ca f 2 250) gehanteerd dat voor ieder inkomen gelijk is.

In Frankrijk geldt een basisaftrek van 10% met een minimum van Ffrs 2 000 (ca f 660) en een maximum van Ffrs 66 950 (ca f 22 200). Er is een additionele aftrek die, afhankelijk van de beroepsgroep, varieert tussen 5% en 40%. Deze additionele aftrek bedraagt maximaal Ffrs 50 000 (ca f 16 600). Daarnaast geldt een extra aftrek van 20% met een maximum van Ffrs 121 400 (ca f 40 200). De basis voor de berekening van de forfaitaire aftrek is het inkomen minus de sociale zekerheidsbijdragen.

In Engeland bestaat geen algemeen arbeidskostenforfait.

In Nederland bedraagt het arbeidskostenforfait 5% met een minimum van f 215 en een maximum van f 1518 (in 1991 was dat 4% met een minimum van f 208 en een maximum van f 1036). Daarnaast bestaat een forfaitaire aftrek voor de kosten van woon-werkverkeer, waarbij voor reizen per openbaar vervoer bij afstanden van meer dan 30 kilometer een hogere aftrek geldt dan voor reizen per auto.

De grondslag voor het arbeidskostenforfait is het brutoloon, vermeerderd met de overhevelingstoeslag en verminderd met de werknemerspremies loondervingsverzekeringen (ZW, WW, VUT, WAO) en de werknemerspremies ZFW. Afhankelijk van de hoogte van het bruto-loon ligt de grondslag voor het arbeidskostenforfait iets boven of iets onder het brutoloon.

Het maximale arbeidskostenforfait wordt bereikt op ongeveer het niveau van het minimumloon.

Het arbeidskostenforfait in Nederland lijkt laag, vergeleken met België, Duitsland en Frankrijk. Deze vergelijking moet echter op een aantal punten worden genuanceerd.

Ten eerste behoren de kosten voor woon-werkverkeer in Nederland niet tot het arbeidskostenforfait, maar geldt daarvoor een apart reiskostenforfait. In Duitsland en Frankrijk vallen de kosten voor woon-werkverkeer wel onder het arbeidskostenforfait. In België geldt een reiskostenforfait voor werknemers die verder dan 75 kilometer van hun werk wonen.

Ten tweede wordt in Nederland het arbeidskostenforfait berekend over een grondslag die, door toepassing van de overhevelingstoeslag, moeilijk is te vergelijken met andere landen. In België geldt als grondslag het bruto-loon verminderd met de premies sociale verzekeringen en in Frankrijk het bruto-loon verminderd met de premies sociale verzekeringen en de premies voor (aanvullende) ouderdomspensioenen en «*prévoyance*» (arbeidsongeschiktheid, ziekte, overlijden).

Ten derde blijkt uit het bovenstaande dat de verschillende definities van aftrekbare kosten op diverse punten uiteenlopen. De forfaits zijn daardoor onderling moeilijk te vergelijken, omdat deze immers zijn gebaseerd op de kosten die in het desbetreffende land aftrekbaar zijn.